I EL TEATRE

LES ESTRENES

"Rosa de Lima", novel·la de Guimerà adaptada per Amichatis (Teatre Romea)

Quan Guimerà, en crear l'assumpte de la seva *Rosa de Lima*, en comptes de ferne una obra teatral en féu una narració destinada a *La Novela Corta*, és de pensar que no obrà pas inadvertidament ni per error.

Podem suposar que Guimerà, si de *Rosa de Lima* no va donar-nos-en un dels seus drames, ell que, indubtablement, degué sospesar i considerar tot el partit que se'n podia treure dalt d'un escenari, que és on podia donar a la seva inspiració tota la seva volada i tota la seva força i el marc més adaptat al seu geni, no ho féu pas pensant en reservar l'empresa al talent de l'Amichatis que, temps després, se n'encarregaria.

No creiem que hom hagi de treure la caixa dels trons i parlar així de cendres sagrades, irreverències i profanacions. No és pas un excés de devoció a les ombres august es i als prestigis pairals el que ens fa parlar d'aquesta manera. Es només el fet d'estar convençuts que davant de l'obra aliena, la més elemental delicadesa ens aconsella—estimant-la, admirant-la, reverenciant-la o no—deixar-la tal com la trobem.

No hi hauria d'haver ningú que pogués tenir l'impudor de considerar-se facultat, per bona que sigui la seva intenció, per posar les seves mans damunt d'allò que ha fet un altre per corregir-ho ni esmenar-ho en cap sentit. I no cal dir que, com més admirat i més estimat per nosaltres sigui aquest altre, més altes seran les consideracions que ens n'hauran de privar. L'alta qualitat de les excepcions que faríem en aquest cas no serviria més que per a confirmar-lo.

D'una novel·leta més o menys emocionada i sentimental—no era pas per aquest cantó que brillava més el geni de Guimerà—, Amichatis n'ha tret un melodrama atapeït de trucs de la pitjor espècie. Els moments més bells i de més emoció poètica són totalment de Guimerà—com quasi tot el primer acte, que ens resultà, en veritat, escenificat amb molt bona traça i el millor de l'obra. Quant a allò que hi ha posat Amichatis, és de ben poc valor. Els dos quadros del segon acte gairebé diríem que són detestables; llevat dels personatges d'Hipòlit—dibuixat per Guimerà—i Mònica—creació d'Amichatis—, tots els altres són completament anodins, tant pel seu moviment com pel seu diàleg. Acaba d'arrodonir la misèria de les escenes els discursos mitinescos i sentimentals que etziben a cada moment.

On és l'Amichatis d'aquells *Miserables* que avui encara hi ha qui els recorda? Ens fa fer aquesta pregunta veure que aquests revolucionaris i discursejadors que se'ns presenten en *Rosa de Lima* semblen inspirats i calcats damunt dels d'aquell teatre tan dolent que feia l'ultramontà don Cándido Nocedal per a ús dels que troben que tot va bé. No demanem—ni molt menys—que hom faci demagògia—ni en el teatre ni enlloc—, però sí que hom tingui una mica més de bon gust. Amichatis, si ha sentit bajanades i nicieses com les que fa dir a aquests seus personatges, haurà sentit també algunes coses més serioses i més intel·ligents. Referint-nos als tres contertulis de la taverna, li haurem de dir que ens sembla que l'obra no hauria perdut res amb què no fossin tan ases. A part que ja haurà vist que el públic no s'adona pas massa de les tres caricatures que representen—ni d'allò de *serenos y vigilantes* de l'antiga *Publicidad*, que hom ha retret tantes vegades. Tot això quant a ridiculitzar, que quan s'ho pren seriosament—en els parlaments de les dones, és clar—hi aboca, amb el mateix mal gust, tota la demagògia que li surt del magí.

En el tercer acte, hom abusa amb excés del sentiment i per mitjans massa primaris, encara que hi ha alguna escena—com la d'Hipòlit i Mònica—ben portada i viva. Altres—com la visita del metge—falses de cap a peus. Aquestes coses creiem que s'han d'evitar, però si no es saben evitar convé tractar-les amb més coneixement i més propietat.

La interpretació, excel·lent. Maria Vila—que ha estrenat aquesta obra per al seu benefici—ens dóna una Rosa de Lima amb veritable intensitat i fent ressortir les seves grans condicions de tràgica; la senyora Guart fa una Mònica a la qual no hi ha cap objecció a fer; la senyora Rodríguez, molt bé; la resta de la companyia secunda intel·ligentment. A remarcar el senyor Davi en les dues fases del seu Hipòlit. Els personatges borrosos dels altres no permeten adonar-se'n gaire.

JOAN CORTES

J. Romains al Pigalle

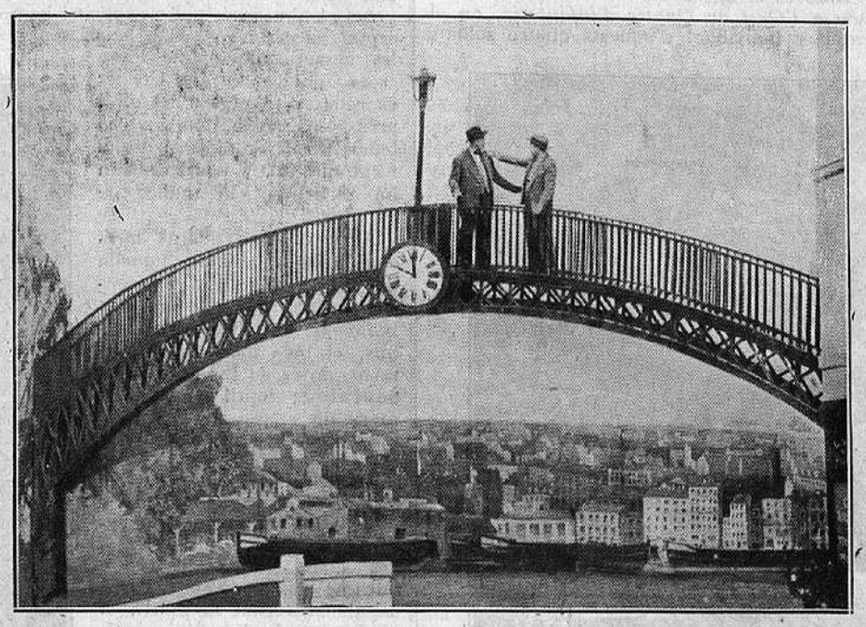
Una de les obres més remarcables i sens dubte la més singular de la present temporada teatral a París, és *Donogoo-Tonka*, de Jules Romains. Escriptor d'una aguda lucidesa, les seves obres satíriques desmunten sovint algun aspecte de la societat moderna i arriben a mostrar-nos, amb una exageració molieresca, de farsa, els seus ressorts més secrets.

Així, *Donogoo-Tonka* és la sàtira del món de les finances. Per la seva qualitat ens recorda la *Bola de Neu*, de Carles Soldevila. Ambdues són l'apoteosi del bluf. Si en l'obra de Soldevila, l'inflament produït per una crítica obstinadament exagerada, transforma un pobre ximplet en un pintor de moda, en la de Jules Romains, la saturació d'una propaganda comercial audaciosa fa néixer una magna explotació d'unes contrades auríferes, allí on no hi havia més que unes terres absolutament despoblades. El que comença com una estafada, es converteix, gràcies a aquesta propaganda efectista, en un espl·èndid negoci, que meravella els mateixos que el provoquen. Si a l'obra li llevem la seva exageració que la fa teatral i bufonesca, ¿no ens trobarem que explica un dels més sorprenents mecanismes de la moderna finança?

L'obra, complexa com és, presenta encara un altre aspecte no menys interessant: l'exaltació de l'error científic, causa per a Jules Romains de la grandesa dels pobles. Car la falla de les contrades auríferes que la propaganda converteix en una realitat, neix de l'equivocació d'un savi, que l'autor equipara amb la de Colom, en descobrir l'Amèrica quan en realitat creia haver arribat a l'India.

L'humor de Jules Romains és sempre—i ho és essencialment en aquesta obra—transcendental, especulatiu, i més que a fustigar febleses, es complau a bastir teories paradoxals, tals com aquesta que la prosperitat és fundada en l'error. Això dóna al seu teatre una aparença cerebral, fins alguna cosa de fredor científica. La seva mateixa ironia no raja mai d'una manera espontània. Tots els seus efectes són calculats intel·ligentment, sense fiar-se mai a l'instint, a la intuïció. El seu diàleg, d'una fredor i d'una lluïssor de níquel, fins d'una precisió d'aparells clínics, és una aplicació sàviament calculada d'aquells ressorts que els humoristes de debò manipulen sense adonar-se'n, inventen o creen en el moment de necessitar-los.

Del seu teatre ha estat dit—així mateix ho insinuàvem més amunt—que recorda el de Molière. Fins on és exacta aquesta observació? Ningú potser, en efecte, no modernitza més subtilment que Jules Romains la farsa molieresca. Però no s'esdevé així perquè entre la qualitat del talent de Romains i de Molière hi hagi alguna semblança, sinó perquè Jules Romains posa en la seva obra uns savis, uns cautelosos ressons de Molière; perquè aplica d'una manera científica els mecanismes que Molière, amb els ulls fits només que damunt de la carn viva, d'una humanitat adolorida i grotesca, improvisava.



Escena del començament de «Donogoo-Tonka»

Altrament, Molière es complaïa a treballar els temes eterns, aquells temes que interessen a tothom i que tothom comprenia. Jules Romains sent, en canvi, una mena d'exasperació per ésser original i rar. Fins en aquells temes que Molière havia treballat—pensem en *Knok o el triomf de la Medicina*—Jules Romains s'esforça a donar-los una aparença brillant de novetat, d'estranya i singular recerca.

Però *Donogoo-Tonka* no és solament singular pel seu contingut. Ho vol ésser també per la seva estructura. Abans d'escriure'l en la seva actual forma teatral, Jules Romains n'havia fet una mena de novella cinematogràfica o, millor dit, de *scénario* per a un film. Es, doncs, sota la influència del cinema que neix la seva obra, i del cinema vol tenir la rapidesa del moviment, la varietat de l'escenari. En total té vint-i-quatre quadros i, d'un quadro a l'altre, anem i tornem d'Europa a Amèrica. Només la construcció a París d'un teatre com el Pigalle, que disposa d'un escenari únic al món, ha fet possible l'escenificació d'aquesta obra. I la crítica de París ha convingut que l'obra, com a espectacle, amb la seva prodigiosa realització escènica i els decorats, divertits o poètics i sempre encisadors, de Paul Colin, és tan interessant o més que el mateix text. Els més entusiastes han arribat a concloure que fins a la representació d'aquesta obra, el teatre Pigalle no ha estat dignament inaugurat.

Un hom, però, no sap estar-se de preguntar què s'esdevindria si l'obra fos representada en un teatre que no comptés amb els prodigiosos elements del Pigalle. ¿No sentiríem aleshores la fatiga de veure començar tants quadros, d'haver de parar una atenció nova tan repetidament? ¿L'obra tindria aleshores un ràpid ritme cinematogràfic o, al contrari, agafaria un ritme lent i desesperant?

DOMÈNEC GUANSÉ

Un bon número de ball

Els diuen «Mae Gipsy and Partner». Ella, és una criatureta fràgil i delicada, gairebé etèria de tan alada. I amb una dosi considerable d'ànima, que s'inscriu constantment en el seu rostre expressiu. Ell, és el que els francesos en diuen un *solide gaillard*. Atlètic i *costaud*, elàstic i flexible també, els seus moviments, d'una desimboltura natural i d'una *aisance* perfecta, descriuen en l'espai les més harmonioses combinacions de línies. I, tots dos junts, fan la parella ideal.

Ben coneguts a l'estranger—ella, és l'exprincesa Xaïne Bey; ell, era el professor de ball de la gran duquessa Anastàsia Mikeloiwa—, no han treballat encara a la Península. Però debutaran aviat a Barcelona. I una sessió privada ens ha fornit la sortosa avinentesa de conèixer el seu art excepcional. Art afinat i precís, fet d'una elegància suprema d'actituds harmoniosament lligades. Poques vegades hem vist una ilustració més exacta de la teoria de la dansa, que no és solament un art plàstic, sinó també un art rítmic, no solament un art en l'espai, sinó també un art en el temps. La dansa, en efecte, no és solament un art estàtic, sinó també un art dinàmic. I aquesta veritat és massa sovint oblidada pels seus conreadors, especialment pels ballarins acrobàtics, que ens ofereixen generalment una sèrie d'actituds, indubtablement plàstiques, però isolades, sense el necessari lligam, deslligades unes de les altres, tot i trencant així la imprescindible continuïtat del ball. Idèntica manca de lligam s'observa també en els debutants. La dansa, però, no és solament un seguit de belles figures immòbils, sinó també i sobretot la successió d'aquestes figures harmoniosament lligades, unides entre elles per lligams imperceptibles. «Poema de gestos, poema sense frontisses ni rimes dubtoses», ha dit Louis Léon-Martin d'uns asos de la *danse portée*.

Mae Gipsy i el seu *partenaire* ens ofereixen un exemple perfecte de tot el que precedeix. Aquesta parella de ball sap encadenar les seves actituds amb una precisió absoluta. En possessió d'un agut sentit de la composició, cal veure aquests dos cossos, que es conjuguen meravellosament, teixir les més eurítmiques figures, graciosament compostes, desteixir-les tot seguit i crearne de seguida d'altres, sense transició visible. Cal veure Mae Gipsy i el seu *partenaire* en el boston: ella, amb una deliciosa roba blanca; ell, portant el frac *sans en avoir l'air*, «que és precisament la manera difícil, la manera única de portar-lo», com deia un crític de G. Fontana, el *partenaire* de Marjorie Moss. Cal veure'ls en el boston atènyer sense esforç la qualitat de cosa ingràvida i alada, lleugera i aèria. I cal veure'ls en el tango, també, traslladar-se—meravella de ductilitat—al pol oposat i adoptar un aire *crâne* i decidit, amb espurnes de bravata. I tot amb una sèrie de passos originals, absolutament personals. I tot amb una exacta dosificació de l'acrobàcia.

Compte amb l'acrobàcia, en efecte. Compte, molt de compte, amb la dansa acrobàtica que, pressentida abans de la guerra per la *valse-tourbillon* i iniciada tímidament per Mistinguett i Max Dearly amb la *valse chaloupée*, es convertí aviat en una sèrie d'exercicis violents i brutals en els quals l'esforç, massa evident, mata l'elegància. La majoria de ballarins acrobàtics posseeixen la força, però desconeixen la gràcia. Mae Gipsy i el seu *partenaire*, no. En els seus balls, l'acrobàcia intervé comptades vegades. I quan ho fa, és sempre en el precís moment, en el moment just, i amb un tacte exquisit. L'esforç, vençut, cedeix el pas a la gràcia triomfant.

«Mae Gipsy and Partner». Heu-vos ací la parella ideal, «Mae Gipsy and Partner». Heu-vos ací el *couple mondain* per excel·lència.

SEBASTIÀ GASCH

Parlant amb Alexandre

Gairebé cada any els barcelonins aficionats al teatre francès tenen el gust de veure en un dels nostres escenaris aquest exemplar matrimoni d'artistes que componen Mme. Robinne i M. Alexandre, de la Comèdia Francesa. A cada nova visita, Mme. Robinne presenta una mica més apagada la resplendor d'aquella esplèndida bellesa que tants admiradors li ha valgut, i M. Alexandre ens mostra els progressos de la seva calvície, lenta, però segura. Si un any, per qualsevol circumstància, no poguéssim admirar l'elegància de Mme. Robinne i els colls d'aletes i les americanes creuades del seu marit, semblaria que ens falta alguna cosa, que ens han estafat el pes de la temporada teatral...

M. Alexandre és un actor excel·lent i, a més, un home d'una gran simpatia personal. Gran coneixedor del seu art, que estima per damunt de tot, una conversa amb ell us ofereix, entre molts altres, l'avantatge de no topar amb aquesta irresistible tendència al cabotinantge, a la qual són tan afectats els homes del seu ofici.

* * *

—Després de París—ens diu—, Barcelona és la ciutat en la qual hem treballat més vegades. Sempre em recordaré d'una anècdota, simpatiquísima, que ens succeí en una temporada del Goya. En vista del favor del públic, l'empresari cregué convenient que allarguéssim una altra setmana la nostra actuació. Calia, per tant, presentar obres noves i nosaltres havíem sortit de París amb un repertori restringit, com en totes les *tournées*. Conflicte. En principi, tinguérem la sort que tota la companyia coneixia perfectament el *Ruy Blas*, i el poguérem muntar sense dificultat. En canvi, solament alguns de nosaltres teníem fet *Le duel*, que també decidírem presentar. Però ens mancava un exemplar d'aquesta obra, i, una nit, en un entreacte, vaig sortir davant la cortina per explicar el que ens passava. Si algú del públic tenia un exemplar de *Le duel* i volia tenir la gentilesa de deixar-nos-el... L'endemà em portaven a l'hotel dotze exemplars de l'obra.

* * *

De París surten anualment una gran quantitat de companyies de *tournée* per l'estil d'aquesta de Mme. Robinne i de M. Alexandre. Enguany, ells han fet l'Africa del Nord, Madrid, Barcelona i el Migdia de França. Com s'organitza una *tournée* d'aquestes? M. Alexandre ens ho explica:

—Per començar, triem les tres o quatre obres del repertori. Enguany, eren *La jalousie, La Fugue, Antoniette Sabrier* i *Amoureuse*. Formem la companyia i comencen els assaigs, que duren un mes i mig.

—Un mes i mig d'assaigs per donar quantes funcions?

—Unes vuitanta o noranta, o sigui un promedi de vint representacions de cada comèdia.

—I per aquestes vint representacions feu l'esforç d'estudiar l'obra fins al punt de poder-la donar sense apuntador, tal com feu?

—Naturalment! Jo crec que és impossible de fer-se càrrec, de compenetrar-se amb un «rol» si no sabeu el paper de memòria. Quina seguretat voleu tenir si no domineu perfectament tots els matisos, totes les intencions, i heu d'anar a remolc de la cantarella de l'apuntador? Quan sóc a l'escenari, el més petit soroll em desconcerta. L'apuntador, per tant, no faria més que distreure'm i, com a conseqüència, posar-me fora de situació. Saber-se el paper, perfectament, de memòria; no concebo pas altra manera de fer teatre. Es clar que a cada país tothom té la seva manera. Els actors d'aquí, per exemple, quin criteri tenen sobre aquest punt?

—Creuen l'apuntador imprescindible. I no pas perquè, en molts casos, no se sàpiguen el paper, no. L'apuntador, per a ells, ve a ésser com el banyista que fa veure que us aguanta quan apreneu a nedar. Hom neda sol, però al moment que teniu la sensació que no us aguanta ningú, us en aneu a fons.

—Potser sí—fa M. Alexandre, amb un somriure—. Però, els bons nedadors, acostumen a nedar sols...

J. M. PLANES

Aneu la vinent setmana a la subhasta d'art Sala Parés



Una nova CLARA BOW, tota seducció i simpatia
Vegi-la a
COLISEUM

Teatre Català ROMEA
Companyia catalana VILA-DAVI
Avui, dijous, tarda, a les 5
ELS TRES TAMBORS
Nit i cada nit a un quart d'onze:
ROSA DE LIMA
novel·la de GUIMERÀ, adaptació d'Amichatis

MIRADOR
procedeix a una revisió del cinema silent
Presenta al
Cinema París,
divendres, dia 20, a les deu de la nit:
Dibuixos de Pat Sullivan
còmica de STAN LAUREL i OLIVER HARDY
El París d'ara fa vint anys
El Món contra ella
Film de JOSEP VON STERNBERG
El dimarts, dia 17, es posaran a la venda les localitats al Cinema París. Butaques: 2 pessetes. Especial: 1 pesseta.

FEU FER ELS VOSTRES GRAVATS EN LA
Unió de Fotogravadors
Casanova, 160-162 : Telèfon 77406

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
ESPECIALITAT EN LA MIDA
Jaume I, 11
Telèf. 11655

Aneu la vinent setmana a la subhasta d'art Sala Parés

Teatre Català Novetats
Companyia catalana, direcció: CARLES CAPDEVILA
Avui tarda, espectacles per a infants:
La Ventafocs
Nit, «Tertulia Catalanista»
ELS SAVIS DE VILATRISTA
Demà nit: Benefici d'Avelí Galceran
Dissabte i diumenge, tarda i nit, l'èxit de JOSEP MARIA DE SAGARRA,
La perla negra

LLIBRES per a les Belles Arts i Arts Industrials
BANYS NOUS, 5 - Telèf. 20542

Aquest número ha passat per la censura

EL CINEMA

Films de guerra

He tingut ocasió de reveure *Quatre d'infanteria* a Barcelona i *Res de nou a l'Oest*, a Madrid, i he pogut constatar que Espanya (encara que li hagin estat estalviats els horrors dels quatre anys sagnants) no restava pas indiferent a la puixant emoció que es desprèn de les obres mestres de Pabst i de Milestone. Si davant d'obres tan profundament humanes es conceben les reaccions més violentes, no es comprèn tant que hagin pogut suscitar semblants protestes a l'Europa Central; efectivament, em sembla que l'objectivitat és la característica essencial d'aquests dos films; si en surt una terrible condemnació de la guerra, sembla que és sense que llurs autors ho hagin desitjat, únicament atents com estigueren a lliurar-nos uns documents despullats de tot interès anecdòtic.



«Res de nou a l'Oest»

El que posa *Res de nou a l'Oest* i *Quatre d'infanteria* per damunt dels innombrables films de guerra, és precisament que s'esforcen per expressar la tràgica realitat de la guerra i no pas les reaccions que determina en tal individu. A aquesta segona categoria pertanyen algunes cintes americanes que presenten el més gran interès; penso sobretot en *Les tres germanes*, que es projecta actualment en algunes sales d'Espanya, i *Després de la tempesta*, relat amarg de les dificultats que en ésser desmobilitzats han trobat tants d'antics combatents, en els *Quatre fills*, i d'altres encara.

Però en aquests films, com també en *La gran parada* (tot i que contenia tantes belleses i que ens revelà el magnífic talent de King Vidor), hi ha un tema, una anècdota; res de semblant en *Res de nou a l'Oest*, en *Quatre d'infanteria*, ni tampoc en *Verdun: visions d'història*. Els tres films, realitzats en els tres països que ocupen el primer lloc en la història del cinema, restaran com la trilogia en què es troben sintetitzades amb major força els múltiples rostres de la darrera guerra.

* * *

El film de Léon Poirier pot ésser espatllat per intencions simbòliques i una ideologia sovint primària, però constitueix una obra d'una gran noblesa, tota estremida de pietat, i en què els soldats han pogut retrobar tot l'horror de les mortaldats inútils que tan sovint han conegut.

L'autor de *Verdun* es proposava de tornar a traçar un episodi de la guerra; és tota la guerra que Lewis Milestone ha volgut pintar en *Res de nou a l'Oest*, i és sorprenent que no hagi sucumbit en aquesta empresa sobrehumana. Estava ajudat; cal dir-ho, pel llibre tan ample, tan complet de Remarque i per Remarque mateix, que ha fet el viatge de Hollywood per tal de collaborar en aquesta obra grandiosa i d'un pacifisme tan ardent.

Res de nou a l'Oest és una veritable història de la guerra; no hi manca res, ni la instrucció dels joves reclutes, ni la vida quotidiana de les trinxeres, ni els atacs, ni l'hospital, ni l'esperit del darrera; per això els personatges apareixen com les entitats és estudiat amb aquella penetració psicològica de què l'obra de Pabst ens ha aportat tantes proves... Però mentre que en la majoria dels seus films l'autor de *L'amor de Jane Ney* recerca l'estrany, el mòrbid, l'excepcional, aquests personatges ens mostren ací els mateixos rostres que, de 1914 a 1918, estàvem acostumats a trobar a cada pas. Sabíem quina confiança podíem posar en el geni de Pabst, però ha sobrepassat totes les nostres esperances, s'ha sobrepassat ell mateix, i la seva obra és un crit de sofrença i de desesper com el cinema no ens l'havia donat sinó rarament.

El seu mèrit és tant més gran que la novella d'Ernst Johannsen és lluny de constituir un suport tan ferm com el de Remarque. A Pabst li ha calgut treure-ho tot d'ell mateix; Milestone, al contrari, s'ha vist obligat a esporgar, a suprimir tot el que podia rompre el ritme general de *Res de nou a l'Oest*: una escena tan important com la de l'encontre del francès i de l'alemany en el forat d'obús, per exemple, està reduïda a les seves línies essencials, tal com convé a un art de suggestió que exclou les minucioses descripcions que van bé a la literatura.

A despit de llurs diferències de concepció i de realització, hi ha un tret que *Verdun, Res de nou* i *Quatre d'infanteria* presenten en comú: l'absència total de sentiment nacionalista; els francesos i els alemanys apareixen en aquestes tres obres com uns homes, no pas com uns enemics, i si es maten entre ells, és la fatalitat, no pas llur pròpia voluntat el que els guia. Constitueixen així, per a l'obra d'acostament internacional que tots els bons esperits desitgen avui, la més suggestiva de les propagandes.

* * *

Ha calgut esperar més de deu anys perquè el cinema ens doni de la guerra una imatge digna d'ell. Amb tot, cal no oblidar uns quants films americans i francesos realitzats l'endemà de la guerra i en el curs mateix de les hostilitats. Fóra una mica injust oblidar *Pour l'Humanité*, *L'Homme Bleu*, de Baroncelli, *J'accuse*, d'Abel Gance, i sobretot *Charlot soldat*.

El geni de Chaplin està tan segur d'ell mateix, que, sense conèixer res de les realitats de la guerra, emprengué de donar-nos-en una imatge burlesca. El que és prodigiós és que se'n sortís bé.

Charlot soldat ens presenta tots els trets essencials de l'art d'aquest home inspirat; l'extraordinària fantasia que anima el film no l'arrossega mai a perdre el contacte amb l'humà i no se sap el que domina, si l'esperit satíric o aquella profunda malenconia que no és absent de cap de les obres de Chaplin i de la qual *Les llums de la ciutat* ens daran aviat un nou testimoniatge.

No és pas l'únic film còmic que la guerra hagi inspirat, ben lluny d'això, però és evident que una obra com ¡*De frente, marchen*!, de Buster Keaton, amb totes les seves troballes, totes les seves qualitats fotogèniques, empallideix singularment en ésser evocat el vell record de *Under the arms*...

G. CHARENSOL

París, març.

Aneu la vinent setmana
a la subhasta d'art Sala Parés

CAMISERIA FITÓ BARCELONA
GRANS NOVETATS EN CORBATES INARRUGABLES
Jaume I, 11
Telèf. 11655



Les darreres estrenes

L'assumpte de *Perfídia* és, en poques paraules, el següent (per a millor comoditat, cito els herois d'aquest drama pels noms dels intèrprets):

Gary Cooper, pintor que visita els Alps suïssos, coneix Esther Ralston en un poblet on ell s'estatja. S'estimen. Tendreses que no seran pas estèrils. Cooper ha de marxar precipitadament i en anar-se'n promet a la seva amada tornar abans d'un mes com a més tard.

Ací el film no és gaire explícit i hem d'acceptar la situació sense aclariments sobre les circumstàncies que l'han creada. El cas és que Cooper es retarda en el seu retorn i arriba al poble tot just a temps d'assistir al final d'una festa nupcial. Esther Ralston ha esdevingut la muller de Jannings!

Al cap d'uns quants anys dos infants animen aquella llar, que tothom veu amb enveja benvolent com a unà llar realment modèlica. Un dels fills, el més menut, naturalment, no és de Jannings, sinó de l'altre; inútil dir que el marit no suposa res a desgrat que Cooper, poc decidit a trencar per sempre amb Esther, ha esdevingut un íntim de la casa.

Aquesta atmosfera de mentida permanent asfixia aquelles dues existències, sense que cap dels dos trobi la força de dir la veritat al marit, el qual, amb la seva joia inalterable i la seva confiança tan franca, desarma llurs propòsits sempre que es disposen a sortir d'aquell engany revelant els fets a Jannings.

Finalment, les coses viren de sobte. Un accident fortuit un dia de festa, en què la jove parella es lliurava gaiament als jocs de neu — petita pausa en llur turment —, canvia del tot la situació. Cooper i Esther s'estrellen en llur trineu contra un arbre. Ella mor instantàniament i ell és collit ja moribund.

Plorant damunt les robes de la difunta, Jannings descobreix, en una carta que els dos amants s'havien escrit, la trista història. Naturalment, com que Jannings no té cap idea sobre la data d'aquells amors clandestins, és amb un igual fàstic que esguarda ara els dos menuts. A fi d'aclarir la seva situació i poder, almenys, estimar sense recança el fill legítim, corre al costat de Cooper moribund pregant-li de genolls que li digui la veritat.



Clara Bow

Cooper, poc tranquil davant l'excitació del marit, mogut per un invencible instint patern, ment i diu que el seu fill és el gran, quan, com ja sabem, és el petit.

Naturalment aquesta mentida acaba de trasbalsar el marit, que ha d'acceptar que la seva muller li havia estat infidel en plena vida marital. El desesper de veure tants anys d'innocent joia planant per damunt d'una perfídia semblant, el posa fora de sí i és amb uns ulls d'odi que mira al que ell creu fill de l'altre.

Tot el final és un xic massa truculent. Jannings concep el propòsit d'estimular per un principi al seu fill, propòsit que no té el valor de realitzar; Cooper, per la seva banda, pres de remordiment, aclareix la veritat al marit, mitjançant una carta que la seva pròpia mare porta al destinatari, i aquest a la fi resta amb els dos nens, que després de tot els dos són fills d'ella, la qual li havia estat sempre fidel.

Lewis Milestone és l'autor d'aquest film que pertany al que podríem dir-ne la darrera fornada de films muts que féu la Paramount. El film és una curiosa juxtaposició de les fórmules americanes i germàniques en el cinema. Potser un xic encongit tot plegat, en una atmosfera poc ventilada, d'uns *studios* que semblen reduïts.

Pel que es desprèn ja de l'assumpte, tota l'acció marxa sota l'alta pressió d'una intensa dramaticitat, que sols la presència dels dos infants atenua, amenitzant el film amb petits tocs d'humor.

Gary Cooper i Esther Ralston, molt bé, per bé que el primer no està pas a l'alçària del que fou l'heroi de *L'àngel pecador*. Esther Ralston també l'hem vista més intel·ligent en altres films.

Jannings, l'actor sensacional de sempre, però, com sempre, incapaç de dar-nos altra cosa que l'impertinent sensació de l'actor. El natural d'un Cooper contrasta amb el joc que es veu premeditat, estudiat, fins a la minuciositat més escolàstica de l'actor—sempre actor—alemany.

* * *

Fidel a l'esquadra és una d'aquelles comèdies tan divertides com sols els americans en tenen la fórmula. El seu autor, Frank Tuttle, és, el mateix que Malcolm Saint-Clair i Clarence Badger, un excellent comediògraf de la Paramount. El film, que és divertit de debò, ni un moment s'estanca en l'obstacle de les paraules. Es tot ell alat i ràpid i amb una cura en els detalls que voreja la perfecció.



Gina Manès

Naturalment que no retrobem en aquesta graciosa comèdia de Clara Bow, sinó un seguit d'esquemes de comèdia que han estat ja emprats força vegades. Però la destresa de les imatges que es succeeixen en una ininterrompuda variació dissimula bé la manca d'originalitat.

Clara Bow diuen que és una de les noies de Hollywood que rep més correspondència, es comprèn! Poques poden competir amb ella en gràcia i bellesa. En aquest film una i altra campegen a dojo.

El dia de l'estrena, uns quants del públic van xiular tímidament. La millor marca d'intel·ligent és ésser molt exigent; doncs, trobar defectes arreu. Aquests intel·ligents es multipliquen que és un gust i freqüenten, com cal a la gent que es pren les coses seriosament, els cinemes el dia d'estrena a fi de fer pesar tot seguit la seva opinió.

Si Clara Bow hagués volgut exhibir-se amb unes quantes combinacions interiors com feia Nancy Carrol la setmana passada! Potser els que ara s'han avorrit s'haurien desvetllat un xic més. Però, allí on hi ha talent i idees es pot prescindir d'aquests trucs i d'altres que estan sempre a l'abast de tothom.

Es estrany, però així mateix és. En un ordre semblant d'idees, podeu tenir per segur que si Albert Préjean, en lloc d'anar amb gorra, lluís un vistós vestit d'uniforme militar, *Sous les toits de Paris* tindria encara més èxit!

* * *

He vist a Lars Hanson al costat de Gina Manès en un film anglès, titulat *En els terrats de París* (*Pecat*). Dos títols per un sol film, com era costum abans aquí amb les novelles per entregues.

No deien que Lars Hanson havia marxat de Hollywood perquè no podia acceptar els *scénarios* que li proposaven? Doncs això sí que és sortir del foc per caure a les brases. Si és que foc fou mai Hollywood pel gran artista suec, on ell féu *La dona marcada*, *El Vent* i *El capità Salvació*. Perquè aquest film és una cosa tan absurdament ridícula que fa pena, si més no, veure un Lars Hanson promès a tan belles coses, en una història semblant.

Fóra massa trist suposar que hem perdut un actor com Lars Hanson. Hem de creure que la sort li ha d'ésser ben aviat més favorable.

J. PALAU

MOBILIARI D'ART
BUSQUETS
Decorador, mestre ebenista i tapisser. Objectes d'art i de fantasia per a obsequis. Sales d'Exposicions de Belles Arts.
Passeig de Gràcia, 36. Telèfon 16285
BARCELONA

PANORAMA

La nostra sessió del dia 20

Els docs de Nova York i *L'Angel blau*, han merescut els honors de sessions especials. *El món contra ella*, que és un film de la importància d'*Els docs de Nova York* i per tant superior a *L'Angel blau*, compost amb la perfecta independència que caracteritza la tasca de Joseph von Sternberg, mereix de sobres els mateixos honors.

MIRADOR, que ha lluitat sempre per rehabilitar els films desconeguts—salvant per exemple, l'any passat, en presentar *Soledat* i *Avaricia*, aquests films de la incomprensió dels empresaris i del gros públic—, dedicarà la pròxima sessió a aquest film excepcional, l'acció del qual, ràpida i intensa, és desenvolupa a la Viena de finals del segle passat i que porta profunda la marca del seu autor.

També presentem a Barcelona un film que, mirant enrera, ens parla amb humor i *esprit* del París d'ara fa vint anys.

Una cinta de dibuixos de Pat Sullivan i una còmica de Stan Laurel i Oliver Hardy completen el programa. No podem avui encara donar el títol d'aquesta darrera, per bé que podem assegurar que el mateix que el de la sessió del mes de febrer, sera un film elegit rigorosament entre els millors d'aquests actors.

L'èxit que obtingué *El rapte d'un jove príncep*, ens ha mogut a repetir-nos un xic, incloent de nou en els nostres programes un altre film de la famosa parella que ara amb el parlant ha perdut un tros de la seva gràcia.

Des de dimarts les localitats estaran a la venda a la guixeta del cinema París.

Informatives

Sembla que tant aviat com sigui retirat del programa del Fémina *El presidi*, s'estrenarà en aquell saló *Sevilla dels meus amors*, que té la particularitat de marcar el debut de Ramon Novarro com a director de pellícules. Novarro és per altra banda l'intèrpret d'aquesta, feta a Amèrica, naturalment, per bé que l'acció tingui lloc a Sevilla.

Novarro hi canta i parla en perfecte castellà, i l'argument, pel que es desprèn de la lectura, és una d'aquelles coses que, com se sol dir, arriben al cor del públic.

Les nombroses admiradores de l'heroi de *Scaramouche* i *Ben-Hur* estaran encantades de veure'l per centèsima vegada, de sentir-lo per segona volta i d'entendre'l per primer cop.

L'infatigable Abel Gance

Prou la crítica independent pot haver rebentat (aquesta és la paraula justa) *La fi del món*, «vista, sentida i interpretada» per Abel Gance; el que és ell no cessa la propaganda, a veure si hi ha alguna altra empresa disposada a ficar-se a casa l'home que fa uns films que surten tan cars de fer (*La fi del món* ha costat divuit milions de francs).

Ara llegim que a darrers del mes passat s'organitzà una sessió de gala en honor d'Abel Gance sobre les possibilitats del film sonor i parlant; presentació retrospectiva de la seva obra (*Follia del doctor Tube*, *Barba-Roja*, *Dret a la vida*, *Zona de la mort*, els tríptics del *Napoleó*; presentació de nombrosos inèdits i d'una cosa anomenada *Entorn de la fi del món*; finalment, improvisació d'una *mise en scène* davant del públic.

Això de la improvisació és un truc difícil de fer-nos empasar, i això que no sabem en què va consistir.

Fémina
4.ª Setmana


JOSEP CRESPO
i
JOAN DE LANDA

Aneu la vinent setmana
a la subhasta d'art Sala Parés

LES ARTS DISCOS

EXPOSICIONS

Saló dels Evolucionistes

Aquest nom ens recorda les acaballes de la Guerra i afegim-hi, també, les acaballes de la bohèmia barcelonina. Els evolucionistes (com el seu nom indica) han fet molta via en llur evoluvió. Des de la Tórtola Valencia, passant pels Ballets Russos, fins a les darreres novetats de la discoteca.

En el procés evolutiu de la pintura moderna catalana, aquest nucli d'artistes ha marcat — i està marcant — una de les seves fites característiques.

Si els venerables Ramon Casas i Santiago Rossinyol no s'haguessin d'enfadar, diríem que ells han estat la soca de l'arbre, els fruits del qual són els nostres evolucionistes. Aquest arbre d'arrels trescentistes i quatrecentistes ha tingut dues brotades importants: la de «Les Arts i els Artistes» i la d'aquests joves que actualment exposen a la Sala Parés. I precisament—diguem de passada — és possible de veure acoblats, durant aquests dies i en una mateixa galeria, la soca i els fruits esmentats. Anotem — també al marge — que la soca ja comença a presentar símptomes alarmants de defalliment, i que no tots els fruits són saborosos.

Així com «Les Arts i els Artistes» poden, justament, atribuir-se l'aclimatació de l'impressionisme en el nostre país, el «Saló dels Evolucionistes» representa la cristallització del post-impressionisme. Diguem, tot seguit, que no totes les tendències aparegudes des de Cézanne ençà estan involucrades entre els components d'aquest Saló, però recordem, també, que entre la producció dels evolucionistes fundadors hi ha les primeres mostres més intelligents del nostre cubisme. D'això no fa gaires anys, però si compareu l'actual classicisme sintètic d'Alfred Sisquella amb el seu primitiu cézannisme de l'any 1918, us semblarà que ha passat mitja vida. En aquest any de l'Armistici el grup evolucionista es donà a conèixer públicament amb la seva primera exposició collectiva a les antigues Galeries Dalmau. En citar el nom del benemèrit senyor Dalmau, permeteu-me un parèntesi.

Em sembla que ja fóra l'hora de dedicar un merescut homenatge a un home com En Dalmau, que tant ha fet per la vida artística d'aquest país. Aquests mateixos evolucionistes que avui ja són majors d'edat, foren acollits pel venerable *marchand*, i no cal pas recordar que durant un llarg espai de temps En Dalmau fou l'introductor de la nostra jove pintura i d'algunes mostres de producció europea. Expressem-li, doncs, el nostre agraïment, baldament sigui amb un acte afectuós de tots els artistes i les persones que estimen i han sabut apreciar les benefactores activitats del senyor Dalmau.

Acabat el parèntesi, entrem, ara, a Can Parés, per veure l'exposició del «Saló dels Evolucionistes». D'antuvi veiem que el nombre de signatures s'ha augmentat. Angel Ferrant, E. Bosch-Roger, F. Camps Ribera, Pere Créixams, Francesc Domingo, Manuel Humbert, Rafael Llimona no formaven part del grup en el darrer Saló celebrat en una sala especial dintre l'Exposició de Primavera de l'any 1923 organitzada pel nostre darrer Ajuntament popular.

En reorganitzar-se, avui, el «Saló dels Evolucionistes» ha incorporat als seus primitius elements tots aquests artistes citats.

Considerem encertada la renovació, amb



Rafael Benet. — Pintura

tot i que hi ha altres artistes que — al nostre entendre — són més afins a la tendència del grup que alguns dels entrats de nou i fins dels antics.

Segons el catàleg, aquesta exposició «no pretén ésser altra cosa que un recompte de valors que l'integren en aquesta nova tongada de la seva vida». Sigui com sigui, l'exhibició fa un efecte impressionant. Poques vegades ens és possible de veure una exposició collectiva d'una selecció tan escollida. Evidentment, el nostre art jove no s'acaba aquí, hi ha altres personalitats remarcables fora d'aquest Saló, però d'ençà dels evolucionistes no ha aparegut cap altre nucli d'artistes de semblant categoria.

De les quatre parets d'aquest Saló, la menys valuosa és en els plafons d'entrada on exposen Francesc Elias, F. Camps Ribera i Jaume Guàrdia. Segueixen després, a cada banda, un retrat d'Anton Canadell i una tela d'Enric C. Ricart que tampoc no aconsegueixen el nivell del Saló.

De les altres obres exhibides, cal distingir les de Josep Granyé, Joan Rebull, Rafael Benet, Francesc Domingo, Rafael Llimona, Joan Serra i Alfred Sisquella.

* * *

De 1917 a 1931 és l'època transcorreguda en la vida d'aquesta agrupació. Amb catorze anys ha arribat a la plenitud de les seves facultats. Que Déu li doni molts més anys de vida per continuar la seva esplendent actuació.

J. Guérin

En la Sala Badrinas exposa aquest pintor vint-i-cinc teles, la majoria paisatges dels voltants de Barcelona i tres bodegons.

Amb tot i anotar, de bon principi, que Guérin està inscrit a l'òrbita de l'enyorat Ricard Canals, presenta suficients mèrits personals per assenyalar-lo com un pintor de prometedores possibilitats.

La seva paleta, ara com ara una mica confosa, és d'una riquesa de matisos molt apreciable.

El dia que Guérin es decideixi a controlar la seva fuga imprecisa i aprofundeixi amb major ponderació les accidentacions del model, assolirà unes qualitats pictòriques superiors a les d'ara.

Remarquem els paisatges de *Piera* (números 4 i 5) i el de *Sant Gervasi* (núm. 13) com els més interessants de l'exposició.

MÀRIUS GIFREDA

Aneu la vinent setmana
a la subhasta d'art Sala Parés



raspalls per a tots els usos
articles de neteja — objectes per a presents
rambla de catalunya, 40

Catàlegs d'exposicions

Una de les coses que més atreuen l'artista és la confecció del catàleg. Aquest senzill document, que per raons de discreció i de modèstia hauria de quedar reduït a una llista de les obres exposades, convenientment numerades i sense comentaris, moltes vegades pren unes proporcions exagerades i es converteix en una mena de dietari íntim de l'autor. Els autors que s'acontenten amb una presentació són perdonables, com ho són els poetes i novellistes que fan prologar-se un llibre. En aquest món tots tenim una atracció irresistible a usar de les coses de les quals no en fan pagar res, i una vegada sentat un precedent d'aquesta mena, tots procurem gaudir-nos-en. El que ja no és tan perdonable, és que hi hagi autors que converteixin el catàleg en un recull d'elogis dedicats a la seva modesta persona. S'ha arribat a excessos tan alarmants, que la temença que un dia un autor perdi el control de la discreció i ens lliuri un catàleg compost de tres o quatre volums amb retalls i gasetilles allusius de les cinc parts del món, ens obliga a parlar.

Si no es tractés d'un perill que cal evitar per raons d'higiene artística, mai no hauríem gosat a explicar que un cartellista famós, en una exposició celebrada l'any 1927 a les Galeries Dalmau, va editar un catàleg del tamany d'un diari corrent, per poder reproduir una pàgina sencera de *La Noche*, en la qual hi havia un article dedicat a la seva modesta persona. No diem el nom perquè a hores d'ara suposem que deu estar-ne plenament penedit i haurà fet els actes de contrició necessaris. En canvi, amb el senyor Sabater, pintor mitològic, metafísic i esperitista, que dues vegades ha exposat una collecció de mals somnis a l'oli a base de frares, dimonis, ases, nus i resplendors sinistres, no tindrem tants miraments, considerant que ha estat reincident. Aquest bon senyor reproduïa en un catàleg set poesies dedicades i les paraules de diversos oradors pronunciades en un tec d'homenatge. Una de les poesies, obra d'un poeta xilè, va quedar gravada en la nostra memòria i mai més no hem pogut treure'ns-la del cap. Deia així:

«Nuevo Apeles que irradías
del Arco Iris las gamas,
tú eres luz, fulgor, aurora
y destellos de oriflama.»

El més formidable de tots els catàlegs que han passat per les nostres mans, és el d'una exposició d'obres de César de Salvador (Fray Galán), celebrada al Saló Goya del carrer Duc de la Victòria, que ja no existeix. César de Salvador, després d'illustrar el catàleg amb una collecció de guerrers de cos present, elms, poms d'espasa, cascos amb plomalls i segells de lacre, inseria el següent convit a la pàgina posterior:

«Convida:

»Fray Galán, que encarna la persona humil y no de meyor valía de Cesar de Salvador, a quien con honoralle vos aquesta la su exposición de lienzos instalada en el salón que porta el nombre glorioso del genio y del bruto de Goya, y cuya inauguración ha de celebrarse la jornada después de la festividad de Pedro de Verona, que es Santa Catalina de Sena, y es el 30 de Abril del año MCMXVII a las cinco de la tarde y en la capital de Cataluña la fermosa, y por cuya tan alta gala os ha de rendir mercedes.

»Y vos, dama o señor, por vellos, si tal intención habéis, tan buena merced hais de dalle, que, con ello, más merced ha de ser la de facerle ofrenda a su trabajo que en tan poco vale y que dello vos face humildosa cortesía, pero que ha de ser por lo mesmo doble merced galana y ha de regalalle el espíritu.—Amén.

»*Fray Galán.*»

Com poden veure, es tractava d'un *chef-d'œuvre* sense precedents.

D'aleshores ençà n'hem vist de tots colors: d'apaisats, d'ovalats, en pergamí, pintats a mà, amb articles de fons i elogis de dos rovells. Hem vist artistes que es feien presentar per gent que no teníem el gust de conèixer i que mereixien una presentació. Posseïm catàlegs que es desdoblen com un llibret de calcomanies o de vistes de l'Exposició Universal. Fins en tenim que es pleguen al biaix com un mantó de Manila.

Si els artistes no posen una mica de seny, i no es contenen, els venedors d'específics acabaran sorprenent-nos per la seva honestedat, i haurem de proclamar-los models de ponderació i de bon gust.

V. CASTANYS

El veredicte d'un concurs

Creiem que pot interessar als nostres lectors el detall de les votacions del jurat qualificador del concurs «Barcelona vista pels seus artistes», que publiquem a continuació.

Formaven el Jurat els senyors Pere Casas Abarca, Josep Barbey, Joaquim Folch i Torres, Vicents Borràs Abella, Joaquim Mir, Màrius Gifreda, Lluís Martí Gras i Ignasi Mallol, actuant els dos darrers com a substituts dels senyors Ramon Casas i Ricard Canals (q. p. d.).

Premi de 10,000 pessetes, de l'Excelentíssim Ajuntament, a Oleguer Junyent, amb la següent votació: Junyent, quatre vots dels senyors Folch i Torres, Mir, Martí Gras i Casas Abarca. Bosch-Roger: tres vots, dels senyors Barbey, Mallol i Gifreda, i un vot en blanc del senyor Borràs Abella.

Premi de 10,000 pessetes, del senyor Francesc Cambó. Bosch-Roger, tres vots (Mir, Martí Gras i Casas Abarca). Mercader, tres vots (Barbey, Mallol i Gifreda). Labarta, un vot, de Folch i Torres. Un vot en blanc de Borràs Abella. Efectuada la segona votació per desfer l'empat entre Bosch-Roger i Mercader, ha resultat premiat Bosch-Roger, el qual ha obtingut quatre vots, de Folch i Torres, Mir, Martí Gras i Casas Abarca, ratificant el vot a Mercader els altres tres components del Jurat.

Premi de 2,500 pessetes, de l'Excma. Diputació. Jaume Mercader, tres vots (Casas Abarca, Mir i Martí Gras). Francesc Labarta, tres vots (Barbey, Mallol i Gifreda). Bosch-Roger, dos vots (Folch i Torres i Borràs Abella). Efectuada la segona votació entre Mercader i Labarta, ha resultat premiat Mercader, el qual ha obtingut els sis vots de Casas Abarca, Barbey, Mir, Martí Gras, Mallol i Gifreda, i un vot Labarta, de Folch i Torres, i un vot en blanc, de Borràs Abella.

Premi de 1,250 pessetes, del Círcol Artístic. Labarta, tres vots (Casas Abarca, Mir, Martí Gras). Rafael Llimona, tres vots (Barbey, Mallol i Gifreda). Mercader, un vot, de Folch i Torres, i Porcar, un vot, de Borràs Abella. Efectuada la segona votació, entre Labarta i Llimona, ha resultat premiat Francesc Labarta, el qual ha obtingut set vots (Casas Abarca, Barbey, Folch i Torres, Mir, Martí Gras, Mallol i Gifreda, i un vot a Llimona, de Borràs Abella.

Premi de 1,000 pessetes, del Círcol Artístic. Rafael Llimona, cinc vots (Casas Abarca, Folch i Torres, Borràs Abella, Mir i Martí Gras). Josep Mompou, tres vots (Barbey, Mallol i Gifreda). Queda premiat Rafael Llimona.

Premi de 1,000 pessetes, del senyor Pere Casas Abarca. Ernest Santasusagna, quatre vots (Casas Abarca, Borràs Abella, Mir i Martí Gras). Ramon de Capmany, tres vots (Barbey, Mallol i Gifreda). Mompou, un vot, de Folch i Torres. Queda premiat Ernest Santasusagna.

Premi de 1,000 pessetes, del senyor Joan B. Trias. Josep Mompou, quatre vots (Casas Abarca, Barbey, Folch i Torres i Mir). Santasusagna, dos vots (Mallol i Gifreda). Porcar, un vot, de Martí Gras, i la senyoreta Maria Pou, un vot, de Borràs Abella. Queda premiat Josep Mompou.

Medalla d'Or del Círcol Artístic. Ramon de Capmany, premiat per unanimitat.

Medalla d'Or de l'Exposició Internacional de Barcelona. Eliseu Meifrèn, cinc vots (Casas Abarca, Folch i Torres, Borràs Abella, Mir i Martí Gras). Junyent, tres vots (Barbey, Mallol i Gifreda). Queda concedida a Eliseu Meifrèn.

Obres d'Arquitectura, Escultura,
Pintura, etc. Antic i modern
Llibres d'Art BANYS NOUS, 5 Telèfon 20542

Aneu la vinent setmana
a la subhasta d'art Sala Parés

DISCOS

Una iniciativa lloable

Imitant una idea que a Alemanya ha tingut un gran èxit, la casa Polydor organitza un concurs entre tots els comerciants francesos de discos. Els invita a competir en originalitat i enginy en la disposició de llurs aparadors, servint-se només dels elements estrictament professionals (discos, màquines parlants, agulles, catàlegs). Els aparadors seran fotografiats i el jurat encarregat de distribuir els premis els atorgarà en vista de les fotografies.

El Gran Premi del Disc

I encara un altre concurs més important. La casa editorial Arthème Fayard et Cie. ha fundat el Gran Premi del Disc, dotat amb una quantitat anual de 25,000 francs. El jurat està compost per onze persones, entre elles el mestre G. Charpentier, Lucienne Bréval, Colette, Jacques Copeau, Maurice Ravel, E. Vuillermoz, etc. Es a dir, persones no sols de competència, sinó també independents de les cases d'edició.

La tasca del jurat per atorgar un premi així és molt complexa. Cal, en efecte, tenir en compte una quantitat d'elements diferents, si es vol fer una classificació acurada de la producció de música mecànica per poder arribar a senyalar «el millor disc de l'any», objectiu del premi. La qualitat del gravat, la puresa de la sonoritat, el seu volum general, la intelligència de les oposicions, la bona disposició dels instruments de l'orquestra, el timbre d'una veu o d'un instrument, la tria d'un text, la sensibilitat de la seva interpretació, etc., són consideracions que cal tenir present en comparar els discos.

Antecedents

Les temptatives de reproduir la paraula humana sembla que són anteriors a la invenció del fonògraf; ara que, segons sembla, ningú no va assolir aquest objectiu. Van passar una colla de segles en plena producció de fantasies.

A començaments del segle XVI, Corneli Agripa pretenia que era possible de conservar les paraules en tubs de metall, però no explica com. Així i tot, encara no havien passat cent anys, Montaigne i Olivier de Serres senyalen l'existència de màquines que *parlen* i imiten instruments o el cant dels ocells. Però cap no dóna més detalls.

I no parlem ja de les facècies. Rabelais explica allò de les paraules gelades que en venir el bon temps i desgelar-se armen un xivarri espantós: facècia que en el folklore català té la seva correspondència en el mercat de Calaf. Béroalde de Verville parla d'un vesc que conserva les paraules, i Cyrano de Bergerac sosté, aparentment amb serietat, que hi ha certes esponges que retenen la música.

La solució havia de venir per camins molt diferents. Es a partir de 1700 que els físics comencen a inscriure les vibracions: Chladni determina les lleis de les vibracions sonores i Young les registra; Léon Scott arriba quasi al fonògraf; Cros demostra la reversibilitat, és a dir, la possibilitat de transformar les inscripcions altra vegada en sorolls, i Edison ho aconsegueix pràcticament.

Es a dir, que en cert anys escassos s'ha realitzat allò que la humanitat havia estat somiant prop de trenta segles. Perquè a l'època de Ramsès ja hi havia l'estàtua parlant del déu Konsú. Però segurament ni aquesta, ni la de la deessa assíria Istar, ni els Kerubim del temple de Salomó, ni la Juno de què parla Valeri Màxim, parlaven per cap procediment semblant al de les màquines parlants modernes.

Facilitats als filharmònics

Cada estiu, a la ciutat de Salzburg, on nasqué Mozart, tenen lloc uns festivals musicals que hi atreuen tots els filharmònics del món. Es probable que no tardem gaire temps a posseir enregistraments fonogràfics d'aquests concerts únics, com ja s'ha fet amb els festivals de Bayreuth.

Aquest any, per facilitar als aficionats a la música l'assistència als festivals de Salzburg, el govern austríac ha decidit deixar entrar sense la formalitat del passaport, tots els ciutadans del món que hagin encarregat una localitat per als festivals musicals. Aquesta excepció serà vigent des del 25 de juny al 30 d'agost, és a dir, un mes abans de la celebració dels festivals.

Aneu la vinent setmana
a la subhasta d'art Sala Parés



—Aquest Dupont, per què deu dur aquesta barbassa?
—Es que la seva dona li tria les corbates.

(*Dimanche Illustré*, París)



—Es una novella decent?
—Ja ho crec! La seva filla pot llegir-la a ulls clucs!

(*Le Quotidien*, París)
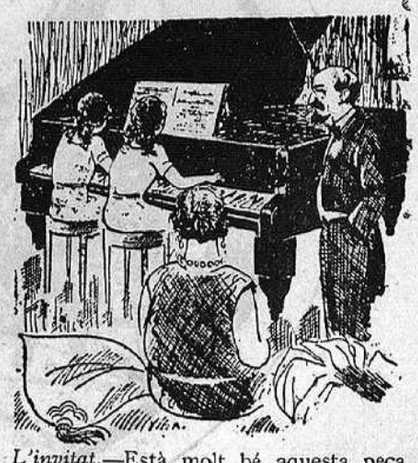


—Ja no li puc fer la clenxa, senyor; li ha caigut l'altre pèl.

(*Ric et Rac*, París)



Ell.—Què et passa que estàs tan trista?
Ella.—El papà s'acaba d'arruïnar.
Ell.—Ja ho deia que aquest home faria tots els possibles per no deixar-nos casar!

(*Ric et Rac*, París)



L'invitat.—Està molt bé aquesta peça a quatre mans!
La mare.—Ja ho crec! Tu, Carme, què has tocat?
—Un vals de Strauss.
La mare.—I tu, Rosa?

(*Ric et Rac*, París)

Un diumenge a la Vall de Núria



En ple mes de juliol, quan el termòmetre marcarà trenta graus, podreu fàcilment obtenir un efecte brillant preguntant a algú:

—Voleu dormir aquesta nit amb flassades?

Un horari dels ferrocarrils del Nord, amb el corresponent enllaç a Ribes amb el cremallera de Núria; i ço que semblava un estirabot, entra en el terreny de la lògica més absoluta.

En els ardits minyons que són els excursionistes, pensàvem dies enrera, quan pujàvem al Santuari de Núria, installats còmodament en els vagons del ferrocarril cremallera, construït per la «Sociedad de Ferrocarriles de montaña a grandes pendientes».

Unes poques dades serviran perquè el lector es formi una lleugera idea del procés de construcció. En els períodes en què les condicions climatològiques permetien la màxima activitat, arribaren a treballar en les obres del ferrocarril 1,300 obrers. El servei de transport fou acomplert amb cent cinquanta matxos. Per a establir la línia foren necessaris vint-i-tres compressors amb martells pneumàtics, els quals consumien tres mil litres diaris de benzina. I la quantitat de dinamita gastada, és una cosa impossible de senyalar. Basti dir que en les obres del cremallera de Núria es consumí més dinamita que no pas en la resta de Catalunya durant el mateix temps.

Ara, més dades cronològiques, que fan la seva impressió. Fa tres anys que foren iniciats els estudis i projectes de l'empresa, i només dos en què foren començats els treballs damunt el terreny. I durant aquests dos anys, amb els treballs sovint interromputs per la força dels elements, s'han estès dotze quilòmetres i mig de cables i de via, d'aquests sis de cremallera; s'han edificat les estacions de Ribes-Vila i de Caralps; s'ha construït la subcentral, etc.

Invitem el lector a acompanyar-nos en una excursió a Núria, la qual en l'actualitat ja no representa cap performança, car entra en les possibilitats de tothom.



Un cop arribats a Ribes, abandonem el tren del Nord, i unes passes méc amunt trobem el ferrocarril de Núria, actualment en una estació provisional en l'espera que l'Estat fixi l'emplaçament definitiu.

Es aquí on ens espera un comboi format, compost d'una locomotora i dues unitats. Cal parlar dels vagons magnífics, i que ens perdoni el lector si en el transcurs del viatge repetim gaire aquest darrer mot. No és que abusem de l'adjectiu; és que en la línia Ribes-Núria hi ha excessiva quantitat d'ocasions d'aplicar-lo! Parlem, doncs, dels vagons, construïts en una reputada fàbrica de Colònia (Alemanya). S'han tingut en compte els més moderns estudis sobre ferrocarrils de muntanya. Això ha permès dotar els vagons de tota mena de comoditats: calefacció, llum, seients esplèndids, etc. S'ha procurat, també, donar a les finestres el màxim de visualitat, condició que el públic agraïrà en extrem, car les belleses de la vall de Núria poden ésser així perfectamente apreciades, i els viatgers no tenen per què penedir-se de no anar a peu.

Posat en marxa el comboi, al cap d'uns minuts som a l'estació de Ribes-Vila, i com que ningú no ens apressa, baixarem a admirar l'edifici bellíssim, projectat per l'arquitecte Duran-Reynals. Al costat de l'estació es troben els tallers i les cotxeres que estatgen el material mòbil. Aquí a l'estació de Ribes podem veure també la màquina escampaneus, la qual fa cada matí el trajecte Ribes-Núria.

El tren està a punt d'arrencar i no és qüestió de quedar-nos en terra en el bell començament de l'excursió. Tornem a pujar i el tren segueix per la vora del Fresser i s'interna en la vall.

Ens avisen que hem trobat ja la cremallera, i, efectivament, darrera nostre i al llarg de la via s'estén la serp dentada. Al cap d'uns moments el tren es para a l'estació de Caralps. Ens inviten a baixar per a visitar la subcentral. Fem-ho, amb la seguretat que no ens en penedirem, car malgrat ésser completament llecs en l'electromecànica, la subcentral aquesta ens arriba a impressionar. Un tècnic ens explica que funciona amb una absoluta automaticitat. Al seu servei no es necessita pas personal; és el cap d'estació de Queralps qui en té compte. Qualsevol interrupció en la línia quedaria enregistrada en uns rètols lluminosos, els quals indicarien el lloc i la condició exacta de l'avaria!

El tren ha prosseguit altra vegada la seva ruta.

Ens mirem el rellotge: hem emprat una hora per l'ascensió. Els que en altres temps havien fet el camí a peu, no es poden avenir de trobar-se a Núria amb tantíssima facilitat. Pujar dos mil metres amb una comoditat tan gran!

Hom abandona el tren amb una alegria pueril. De totes les boques no surten res més que elogis pels realitzadors de tal meravella.

No s'han acabat aquí les agradables sorpreses que ens reserva Núria. Almenys, podríem dir, les agradables perspectives. En el santuari es treballa activament en la construcció de la nova hostatgeria, la qual anirà a càrrec d'un expert hoteler barceloní. Hom hi trobarà tota mena de comoditats i un servei pulcríssim de restaurant; podem assegurar als *gourmets* que en ell s'hi servirà la veritable cuina catalana.

El funcionament de l'hostatgeria és gairebé una realitat, com també ho serà aviat l'habilitació de pistes per a esquí; trampolins i tobogans, etc. Més endavant, existeix el projecte de construir unes pistes de patinatge sobre gel, les quals a l'estiu seran habilitades per a camps de tennis, futbol, etcètera. Pot assegurar-se que Núria dins pocs temps serà un centre esportiu de primer ordre, àdhuc superior a alguna estació pirenenca francesa de fama internacional.

I per a més endavant, entrem ja en els projectes més ambiciosos, però de cap manera utòpics, car n'hem pogut veure ja els plans i els estudis preparatoris. Es tracta de la construcció d'un magnífic hotel, súmmum del confort, en el qual convergirà tot el nostre món elegant. Després un funicular a Finestrelles, i potser un altre al Puigmal...

Aquesta serà la transformació de Núria. Existeixen mil motius per a congratular-se que aquesta transformació sigui duta a terme per una societat genuïnament catalana, com és la «Sociedad de Ferrocarriles de montaña a grandes pendientes».

Una altra de les gràcies que són ornament dels promotors de l'obra per nosaltres glossada, és el seu respecte absolut per la Naturalesa i la seva discreció. Recalquem això perquè hi ha qui davant semblants evolucions, tem pel tipisme. A aquests podem assegurar-los que el perfum del santuari de Núria no s'esbravarà en absolut. En tenim ja penyores en les estacions construïdes, les quals són d'un sobri estil que s'acobla admirablement amb el paisatge pirenenc. I perquè hom vegi fins a quin punt duu la companyia el seu respecte pels llocs aquells, direm que el lloc triat per a emplaçament del gran hotel, ho ha estat de tal manera, que no s'albira en absolut des del santuari.

MANUEL SERRET

Les fotos representen, respectivament: La màquina exploradora, l'estació de Ribes-Vila, l'estació del Santuari i l'arribada d'un tren amb el furgó portaesquís.

IMPRESOS COSTA
Asalto, 45 -- Barcelona